

Bryssel 17.2.2017
COM(2017) 78 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**eurooppalaisissa hätäapuvalmiuksissa saavutetusta edistyksestä ja niissä edelleen
olevista puutteista**

Tiivistelmä	3
1. Johdanto	4
2. EU:n operaatioihin käytettävissä olevat resurssit	5
3. EU:n katastrofivalmiudessa mahdollisesti olevia merkittäviä puutteita	5
3.1 Sammutuslentokoneet metsäpaloja varten	5
3.2 Majoitus ja siihen liittyvä apu	6
4. Lisäarviointia vaativien resurssien tyypit	7
4.1 Kemiallisissa, biologisissa, säteilyyn ja ydinaineisiin liittyvissä katastrofeissa tarvittavat resurssit	7
4.2 Eurooppalaiset lääkintäapujoukot	7
4.3 Kauko-ohjatut ilma-alusjärjestelmät	8
4.4 Viestintäryhmät	8
5. Päätelmät	8
Liite – Katsaus eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien (EERC) resursseihin ja puutteisiin	10

Tiivistelmä

Eurooppalaiset hätäapuvalmiudet (EERC) perustettiin edistämään Euroopan unionin varautumista monenlaisiin mahdollisiin katastrofeihin. Ne koostuvat erilaisista pelastuspalveluresursseista, jotka unionin pelastuspalvelumekanismiin osallistujavaltiot asettavat EU:n hätäapuoperaatioiden käyttöön.

Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien perustamisen jälkeen 16 osallistujavaltiota on sitonut niihin 77 resurssia (kuten etsintä- ja pelastusryhmiä, lääkintäryhmiä ja vedenpuhdistusjärjestelmiä), jotka ovat nyt EU:n operaatioiden käytettävissä ympäri maailmaa. Siten monet EU:n lainsäädännössä vahvistetuista eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien tavoitteista eli valmiustavoitteista on saavutettu.

Puutteita käytettävissä olevissa resursseissa on yhä 1) metsäpalojen sammutuslentokoneiden ja 2) majoituksen osalta. Eräiden muunlaisten resurssien riittävyyden kartoittamiseksi tarvittaisiin lisäarviointia. Tämä koskee a) kemiallisissa, biologisissa, säteilyyn ja ydinaineisiin liittyvissä katastrofeissa tarvittavia resursseja b) suuria kenttäsaairaloita ja lääkinnällisiin evakuoointeihin tarvittavia valmiuksia osana eurooppalaisia lääkintäapujoukkoja, c) kauko-ohjattuja ilma-alusjärjestelmiä ja d) viestintäryhmiä. Joitain nykyisistä valmiustavoitteista voi myös olla tarpeen tarkistaa muuttuvien riskinarviointien ja operatiivisten kokemusten mukaisesti.

Komissio kehottaa osallistujavaltioita korjaamaan eurooppalaisissa hätäapuvalmiuksissa jäljellä olevat puutteet ja tukemaan aktiivisesti eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien nykyisten valmiustavoitteiden uudelleentarkastelua vuonna 2017 ja mahdollista mukauttamista ja/tai täydentämistä.

1. Johdanto

Kasvavien uhkien maailmassa EU:n on oltava valmistautunut vastaamaan monenlaisiin mahdollisiin katastrofeihin. Eurooppalaiset hätäapuvalmiudet (EERC) perustettiin vuonna 2013 osana unionin pelastuspalvelumekanismia unionin pelastuspalvelujärjestelmien varautumistason parantamiseksi.¹ Unionin pelastuspalvelumekanismiin osallistujavaltiot voivat ensimmäistä kertaa asettaa saataville erilaisia hätäapuresursseja, jotka voidaan ottaa välittömästi käyttöön osana EU:n operaatioita. Rekisteröimällä kansalliset resurssit eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin osallistujavaltiot sitoutuvat siihen, että resurssit ovat EU:n avustusooperaatioiden käytettävissä EU:n hätäavun koordinoitikeskuksen esitettyä avunpyynnön.

Eurooppalaiset hätäapuvalmiudet ovat yksi EU:n pelastuspalvelulainsäädännön viime tarkistuksen keskeisistä innovaatioista. Se on johtanut siirtymiseen melko reaktiivisesta ja tapauksittaisesta koordinoitijärjestelmästä EU:n katastrofiavun aiempaa ennakoitavampaan, ennalta suunnitellumpaan ja johdonmukaisempaan organisointiin. Tässä yhteydessä on syytä panna merkille, että unionin pelastuspalvelumekanismiin yleinen tehokkuus, erityisesti sen avustustoiminnan koordinointi, on saanut hiljattain kiitosta Euroopan tilintarkastustuomioistuimelta.²

Eurooppalaiset hätäapuvalmiudet käynnistettiin lokakuussa 2014. Ne on otettu hyvin vastaan, ja ne ovat sen jälkeen kehittyneet nopeasti. Lokakuusta 2016 lähtien Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Kreikka, Luxemburg, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska ja Tšekki (eli kaikki unionin pelastuspalvelumekanismiin 16 osallistujavaltiota) ovat sitoneet pelastuspalveluresursseja eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin.³ Varmistaakseen sen, että nämä resurssit ovat laadukkaita, komissio hallinnoi erityistä sertifiointiprosessia.⁴ Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien tehokkaan toiminnan edellyttämien keskeisten avustusvalmiuksien tyyppejä ja määriä kutsutaan eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien valmiustavoitteiksi. Ne on määritetty havaittujen katastrofiriskien perusteella, ja komissio ja osallistujavaltiot arvioivat säännöllisesti niiden soveltuvuutta.⁵ Koska valmiustavoitteet on katsottava vähimmäismääräksi, eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin voidaan rekisteröidä suurempikin määrä resursseja.

Jotta EU olisi valmis kohtaamaan katastrofit, sen on arvioitava kriittisesti avustusvalmiuksiaan. Tässä kertomuksessa tarkastellaan edistymistä eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien valmiustavoitteiden saavuttamisessa ja arvioidaan avustusvalmiuksissa edelleen olevien puutteiden merkitystä. Kertomuksessa esitetään paitsi tavoitteiden ja saavutusten puhdas numeerinen vertailu myös hyödynnetään sitä kokemusta, joka unionin pelastuspalvelumekanismista on kahden viime vuoden aikana saatu. Jälkimmäisen perusteella valmiustavoitteiden tarkistaminen tai mukauttaminen on keskipitkällä aikavälillä välttämätöntä.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1313/2013/EU unionin pelastuspalvelumekanismista, 11 artikla.

² Ks. Erityiskertomus 33/2016: Unionin pelastuspalvelumekanismi, julkaistu 18. tammikuuta 2017.

³ Ks. lisätietoja liitteessä.

⁴ Komission täytäntöönpanopäätös 2014/762/EY, 16 artikla.

⁵ Komission täytäntöönpanopäätös 2014/762/EY, 14 artikla.

2. EU:n operaatioihin käytettävissä olevat resurssit

Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien lokakuussa 2014 tapahtuneen käynnistämisen ja tätä kertomusta varten sovitun määräpäivän (1. lokakuuta 2016) välisenä aikana 16 osallistujavaltiota sitoi eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin yhteensä 77 avustusvalmiutta.⁶ Niihin sisältyy pelastuspalveluyksiköjä, teknisen avun tukiryhmiä sekä muita avustusvalmiuksia. Näiden resurssien sitomisen myötä monet eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien valmiustavoitteista on saavutettu. Yksityiskohtainen katsaus esitetään liitteessä (sarakkeet 2–3).

Määrittääkseen mahdolliset puutteet EU:n valmiudessa vastata katastrofeihin niillä aloilla, joilla eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien tavoitteita ei ole (vielä) saavutettu, komissio pyysi osallistujavaltioita yksilöimään kaikki eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien ulkopuoliset resurssit, jotka voisivat olla nopeasti käytettävissä EU:n operaatioihin. Tiedot saatiin 27 valtiolta,⁷ ja yksityiskohtainen katsaus esitetään liitteessä (sarake 4).

Kun eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien ulkopuolisia resursseja on käytettävissä täyttämään eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien sisällä olevat puutteet, tässä kertomuksessa päätellään, että EU:n yleisessä katastrofivalmiudessa ei ole puutteita. On kuitenkin syytä panna merkille, että eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien ulkopuoliset resurssit eivät anna yhtä hyviä takeita niiden käytettävyydestä ja laadusta kuin eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin rekisteröidyt resurssit. Eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin rekisteröityjen yksiköiden on oltava määrätyn tuntimäärän kuluessa käytettävissä lähtöön/operaatioihin asianomaisessa maassa, ja niiden on läpäistävä sertifiointiprosessi, joka sisältää asiakirjojen tarkistuksia, koulutusta ja harjoituksia. Samaa ei voida taata eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien ulkopuolisten resurssien osalta.

3. EU:n katastrofivalmiudessa mahdollisesti olevia merkittäviä puutteita

Eurooppalaisia hätäapuvalmiuksia on niiden olemassaolon kahden ensimmäisen vuoden aikana käytetty menestyksekkäästi avustamiseen ebolakriisissä Länsi-Afrikassa (2014), metsäpaloissa Kreikassa (2015), metsäpaloissa Kyproksella, Ranskassa ja Portugalissa (2016), Ecuadorin maanjäristyksessä (2016), keltakuume-epidemian yhteydessä Kongon demokraattisessa tasavallassa (2016) ja hirmumyrsky Matthew’n yhteydessä Haitilla (2016). Kaikesta huolimatta joitain puutteita on ilmennyt. Komissio on havainnut kaksi mahdollisesti merkittävää puutetta: sammutuslentokoneet metsäpaloja varten sekä majoituksen tarjoaminen ja siihen liittyvä apu.

3.1 Sammutuslentokoneet metsäpaloja varten

Metsäpalariski riippuu monista tekijöistä, kuten ilmasto-olosuhteista, kasvillisuudesta ja metsänhoitokäytännöistä. EU:n alueella yleisesti riskialtteimpia ovat Etelä- ja Kaakkois-

⁶ Jotta viivästyvät resurssien rekisteröinnin päätökseen saamisessa pystytään ottamaan huomioon, tässä kertomuksessa pidetään ”rekisteröityinä” myös niitä resursseja, joista komissio oli saanut määräajassa rekisteröintihakemuksen mutta joiden rekisteröintiprosessia ei ole vielä saatu päätökseen. Taustaoletus on, että kaikki resurssit lopulta rekisteröidään, vaikka joidenkin osalta saatetaan tarvita mukautusavustuksia, jotta komission täytäntöönpanopäätöksen 2014/762/EU liitteen II laatukriteerit täyttyvät. Virallisesti rekisteröityjen resurssien osuus on tällä hetkellä vain 20 prosenttia liitteessä luetelluista 77 resurssista. Jäljelle jäävät 80 prosenttia ovat resursseja, joiden osalta rekisteröintiprosessi on aloitettu. Resursseja, joihin osallistujavaltiot ovat poliittisesti sitoutuneet mutta joiden osalta ei 1. lokakuuta 2016 mennessä ollut jätetty hakemusta, ei ole otettu huomioon tässä puutteiden tunnistamisprosessissa, koska niiden teknisistä näkökohdista, ehdoista, ajoituksesta ja sopivuudesta ei ole tietoja.

⁷ Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Montenegro, Norja, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

Eurooppa, vaikka viime vuosina paloja on ollut myös muilla alueilla (esim. Ruotsin Västmanlandissa vuonna 2014). Lisäksi metsäpalojen määrä ja laajuus voi vaihdella merkittävästi vuodesta toiseen aina vuodenaikojen vaihtelusta riippuvien sääolosuhteiden mukaan.

Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien alkuperäinen valmiustavoite lentokoneita käyttävien metsäpalonsammutusyksikköjen osalta määritettiin kahdeksi yksiköksi. Ranska rekisteröi sen jälkeen yhden yksikön. Lisäksi komissio yhteisrahoitti yhtä Italian operoimaa sammutuslentokonetta puskurikapasiteettina vuoden 2016 metsäpalokauden aikana. Tämä merkitsi, että lentokone oli kesän 2016 aikana osa eurooppalaisia hätäapuvalmiuksia ja että komissio rahoitti sen päivystyskustannukset varmistaakseen, että se on käytettävissä suurissa katastrofeissa. Molemmat resurssit osoittautuivat erittäin hyödyllisiksi.

Kesän 2016 aikaiset tapahtumat – ja erityisesti Portugalin metsäpalot – kuitenkin osoittivat, että on operatiivisesti välttämätöntä ja poliittisesti tärkeää, että eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien käytettävissä on enemmän sammutuslentokoneita. Portugali pyysi apua unionin pelastuspalvelumekanismin kautta aikana, jolloin koko Ranskan lentosammutuskalusto (myös ainoa eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin rekisteröity yksikkö) oli teknisistä syistä poissa käytöstä ja eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien puskurilentokone oli käytössä Korsikalla. Vaikka puskurilentokone ohjattiin Korsikalta Portugaliin, yleinen unionin pelastuspalvelumekanismin kautta saatavien sammutuslentokoneiden puute ajoi Portugalin ottamaan vastaan apua Marokolta (kaksi Canadair-konetta) ja Venäjältä (kaksi Beriev-konetta).

Tämän vuoksi lentokoneita käyttävät metsäpalonsammutusyksiköt on määritetty mahdolliseksi merkittäväksi puutteeksi, ja komissio kehottaa osallistujavaltioita ryhtymään toimiin asian korjaamiseksi.

3.2 Majoitus ja siihen liittyvä apu

Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien valmiustavoite majoituksen osalta on kaksi hätämajoitusleiriä ja 100 yksikön suuruinen lisäsuojakapasiteetti sekä kuusi lisäsuojapakkausta. Toistaiseksi eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin ei ole rekisteröity yhtään hätämajoitusleiriä, ja lisäsuojakapasiteettiyksiköitä on rekisteröity ainoastaan yksi. Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien ulkopuolella majoituksen tarjoamiseen liittyvää apua näyttää olevan käytettävissä hyvin vähän (ks. liite).

Lisäksi Euroopan pakolais-/muuttoliikekriisin aikana kävi nopeasti ilmi, että majoituksen tarjoaminen on vaikeaa, kun kaikkiin osallistujavaltioihin kohdistuu paine samaan aikaan. Valtioiden varastot kulutettiin nopeasti loppuun, ja kriisin huippuaikoina eurooppalaiset kaupalliset markkinat joutuivat ankaraan paineeseen, mikä johti huomattaviin viivästymiin konttien toimituksessa sekä hintojen nousuun. Yhteistyö puolustusvoimien kanssa toi vain osittaista helpotusta.

Kyky saada nopeasti käyttöön laajamittaista majoitukseen liittyvää apua on ratkaiseva monissa skenaarioissa, joita osallistujavaltioiden riskiprofiileihin sisältyy. Vapaaehtoinen tapauskohtainen keskinäinen avunanto ei ehkä ole kaikkein tuloksellisin ja kustannustehokkain tapa varmistaa näiden valmiuksien saatavuus, etenkin kun useat osallistujavaltiot tarvitsevat niitä samanaikaisesti.

Siksi komissio on todennut majoituksen ja siihen liittyvän avun mahdolliseksi merkittäväksi puutteeksi, ja osallistujavaltioita kehoitetaan aloittamaan keskustelut parhaasta tavasta sen korjaamiseksi.

4. Lisäarviointia vaativien resurssien tyypit

Tietyissä tapauksissa tarvittaisiin lisäarviointia sen suhteen, onko tietyn lajin resursseja riittävästi käytettävissä. Tämä koskee kemiallisissa, biologisissa, säteilyyn ja ydinaineisiin (CBRN) liittyvissä katastrofeissa tarvittavia resursseja, suuria kenttäsairaloita ja valmiuksia lääkinnällisiin evakuoointeihin osana eurooppalaisia lääkintäapujoukkoja, kauko-ohjattuja ilma-alusjärjestelmiä ja viestintäryhmiä.

4.1 Kemiallisissa, biologisissa, säteilyyn ja ydinaineisiin liittyvissä katastrofeissa tarvittavat resurssit

EU:n on oltava riittävästi varustautunut kohtaamaan kemiallisia, biologisia, säteilyyn ja ydinaineisiin liittyviä katastrofeja. Terroristitoiminnan viimeaikainen kiihtyminen Euroopassa ja sen lähistöllä voi antaa aiheita valmiustavoitteiden uudelleentarkasteluun kemiallisten, biologisten, säteilyyn ja ydinaineisiin liittyvien katastrofien alalla.

Eurooppalaisissa hätäapuvalmiuksissa ei tällä hetkellä ole rekisteröitynä riittävästi valmiuksia etsintä- ja pelastustoimiin saastuneessa ympäristössä eikä toimiin vaaratilanteissa, jotka vaativat CBRN-aineille altistuneiden potilaiden dekontaminointia. Osallistujavaltiot ovat kuitenkin ilmoittaneet komissiolle, että resursseja on käytettävissä riittävästi eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien ulkopuolella.

Komissio kehottaa osallistujavaltioita rekisteröimään edelleen tämän tyyppisiä resursseja ja osallistumaan keskusteluihin nykyisten valmiustavoitteiden riittävyydestä.

4.2 Eurooppalaiset lääkintäapujoukot

Ebolakriisi muistutti tarpeesta kehittää edelleen eurooppalaisia valmiuksia vastata epidemioihin ja katastrofien terveysvaikutuksiin. Tätä koskeva työ jatkuu eurooppalaisten lääkintäapujoukkojen puitteissa, joihin on koottu kaikki eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin sisältyvät terveydenhuollon ja kansanterveysalan ryhmät ja yksiköt.

Eurooppalaisten lääkintäapujoukkojen valmiustavoitteita ei ole vielä riittävästi määritelty. Esimerkiksi ensiapuryhmille ei ole yhä selkeitä tavoitteita, koska EU on siirtymässä Maailman terveysjärjestön ensiapuryhmien luokituksen tyyppeihin 1, 2 ja 3. On kuitenkin viitteitä siitä, että osallistujavaltiot voisivat vastata valmiuksissa esiintyviin puutteisiin suurten kenttäsaaraloiden osalta (ensiapuryhmät, tyyppi 3).

Edellä esitetyn lisäksi on syytä panna merkille, että merkittäviä toimintakustannuksia voi aiheutua raskaiden avustusvalmiuksien, kuten ensiapuryhmien (tyyppien 2 ja 3), siirrettävien laboratorioden ja kenttäsaaraloiden teknisen tuen, pitkäaikaisen käytön aikana. Näihin kustannuksiin ei voi nykyisellään saada EU:n yhteisrahoitusta unionin pelastuspalvelumekanismin nojalla, ja niin ollen jotkut osallistujavaltiot ovat epäröineet resurssiensa rekisteröintiä eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin.

Lääkinnällisen evakuoinnin resursseista voidaan todeta, että useita lentokoneita ja helikoptereita on käytettävissä eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien puitteissa ja ulkopuolella. Suuria uhrimääriä aiheuttavien tapahtumien riski kuitenkin puoltaa käytettävissä olevien resurssien määrän lisäämistä. Lääkinnällisen evakuoinnin resursseja mahdollisesti vaativien tilanteiden moninaisuus antaa aiheuta unionin pelastuspalvelumekanismin puitteissa määriteltyjen lääkinnällisiä evakuointeja koskevien valmiuksien tyyppien tarkistamiseen. Esimerkiksi ebolapotilaiden lääkinnällisen evakuoinnin järjestelmä kehitettiin vasta hätätilan ollessa huipussaan.

Tämän vuoksi komissio kehottaa osallistujavaltioita tukemaan MEVAC-yksiköitä⁸ ja lääkinnällisen evakuoinnin resursseja koskevien vaatimusten ja valmiustavoitteiden tarkistamista.

4.3 Kauko-ohjatut ilma-alusjärjestelmät

Tekniset innovaatiot voivat parantaa pelastuspalveluoperaatioiden, myös unionin pelastuspalvelumekanismin alaisten operaatioiden tuloksellisuutta ja tehokkuutta. Yksi tällainen innovaatio ovat lennokit, toiselta nimeltään kauko-ohjatut ilma-alusjärjestelmät (RPAS). Jotkin osallistujavaltiot jo käyttävät RPAS-järjestelmiä kotimaisissa ja kansainvälisissä pelastuspalvelutoimissa, mutta toistaiseksi RPAS-järjestelmiä on käytetty unionin pelastuspalvelumekanismin tehtävissä vain muutamissa tapauksissa, eikä eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin ole rekisteröity yhtään RPAS-yksikköä. RPAS-yksiköt voivat olla tukena muun muassa arviointioperaatioissa, etsintä- ja pelastusoperaatioissa sekä metsäpalojen sammutuksessa.⁹ Jokainen näistä operaatiotyypeistä vaatii RPAS-yksiköiltä erityisvalmiuksia sekä selkeiden laatuksien täyttämistä.

Tämän vuoksi komissio kehottaa osallistujavaltioita tukemaan kirjauksen ”Ryhmät, joilla on käytössään miehittämättömiä ilma-aluksia” tarkistamista ja pohtimaan, olisiko tarkoituksenmukaista laajentaa se käsittämään lukuisia eri RPAS-yksiköitä, joilla on tietyt valmiustavoitteet.

4.4 Viestintäryhmät

Eurooppalaisissa hätäapuvalmiuksissa on numeerinen puute (-2) viestintäryhmistä tai -foorumeista, jotka vastaavat nopeasta viestintäyhteyksien perustamisesta syrjäisillä alueilla. Komissiolla on kuitenkin tietoja, joiden mukaan joillakin osallistujavaltioilla on tällaisia resursseja, vaikka ne eivät ole nimenomaisesti ilmoittaneet niitä tätä kertomusta varten. Näin ollen tarvittaisiin lisää tietoa tämäntyyppisten resurssien käytettävyydestä.

Komissio kehottaa osallistujavaltioita joko rekisteröimään lisäresurssit eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin tai pohtimaan tämän valmiustavoitteen tarkoituksenmukaisuutta.

5. Päätelmät

Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien alkuperäisten valmiustavoitteiden saavuttamisessa on edistytty hyvin. Tässä kertomuksessa kuitenkin tuodaan esiin, että EU:n katastrofivalmius saattaa yhä olla riittämätön 1) sammutuslentokoneiden ja 2) majoituksen ja siihen liittyvän avun osalta.

Lisäksi tietyillä aloilla tarvitaan perusteellisempaa analyysia sen arvioimiseksi, onko EU:n avustusvalmiudessa mahdollisesti huomattavia puutteita tai onko tiettyjä nykyisessä lainsäädännössä määriteltyjä valmiustavoitteita tarpeen tarkastella uudelleen. Tämä koskisi seuraavantyyppisiä resursseja: a) CBRN-katastrofeissa toimivat taajama-alueiden etsintä- ja

⁸ Mevac: Hätätilanteiden uhrien lääkinnällinen lentoevakuointi.

⁹ Komissio järjesti tammikuussa 2016 asiantuntijatyöpajan RPAS-järjestelmien käytöstä pelastuspalveluoperaatioissa. Työpajan päätelmä oli, että RPAS-teknologia voi osoittautua hyödylliseksi erilaisten katastrofinhallintaoperaatioiden tukemisessa. Pelastuspalvelukomitean asettama pelastuspalveluyksiköitä käsitellyt asiantuntijaryhmä päätteli kesäkuussa 2016, että unionin pelastuspalvelumekanismin kannalta olisivat keskeisiä kolmentyyppiset operaatiot: RPAS-järjestelmät arviointioperaatioiden, etsintä- ja pelastusoperaatioiden ja metsäpalojen sammutuksen tukena. Tämä ryhmä sopi myös eurooppalaisiin hätäapuvalmiuksiin rekisteröitäviä RPAS-yksiköitä koskevien laatuvaatimusten luettelosta.

pelastusryhmät sekä CBRN-dekontaminointiryhmät, b) kenttäsairaalat ja lääkinnällisiä evakuoiteja koskevat valmiudet, c) kauko-ohjatut ilma-alusjärjestelmät ja d) viestintäryhmät.

Jotta keskeisten resurssien riittävyys voidaan varmistaa, komissio on julkaissut vuonna 2017 toisen puskurivalmiuksia koskevan ehdotuspyynnön. Se koskee valmiuksia seuraavilla aloilla: metsäpalonsammutus lentokoneilla, majoituksen tarjoamiseen liittyvät valmiudet, CBRN-katastrofeissa käytettävät miehittämättömät maakulkuneuvot, ensiapupalvelut, kauko-ohjatut ilma-alusjärjestelmät sekä tulvantorjunta¹⁰.

Komissio ehdottaa, että niiltä osin kuin kansallisella tasolla ei ole valmiuksia käytettävissä, osallistujavaltiot korjaavat jäljellä olevat puutteet eri tavoilla, esimerkiksi

- muodostamalla yhteenliittymiä ja kehittämällä yhteisiä yksiköitä
- selvittämällä mahdollisuuksia sopimusjärjestelyihin tällaisten resurssien saamiseksi käyttöön
- edistämällä aiheita koskevia lisätutkimuksia
- poistamalla puutteet nykyisten valmiuksien kehittämiseen tähtäävien kansallisten ja EU:n ohjelmien kautta¹¹, esimerkiksi EU:n rakennerahastojen puitteissa.

Lopuksi todettakoon, että eurooppalaisissa hätäapuvalmiuksissa saavutetun edistyksen ja niissä vielä olevien puutteiden arviointi on dynaaminen ja jatkuva prosessi. Eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien valmiustavoitteita on tarkasteltava uudelleen ainakin joka toinen vuosi¹², ja ensimmäinen uudelleentarkastelu alkaa jo vuonna 2017. Se voi kansallisten riskinarviointien, viime aikojen katastrofeista saatujen kokemusten, yleisten suuntausten ja muiden aiheeseen liittyvien tietolähteiden perusteella johtaa uusien valmiustavoitteiden määrittelyyn.

¹⁰ Avustusvalmius tulvariskien varalta on Euroopassa yleisesti hyvä. Tulvariskiä on kuitenkin tarkasteltava maantieteellisen sijainnin ja riskiluokan perusteella. Vaikka tulviin liittyvä avustusvalmius on yleisesti hyvä, saattaa olla, että tietyillä alueilla apua ei tosiasiallisesti ole käytettävissä. Ei myöskään ole tietoa kehittyneemmän tai innovatiivisemmän tulvantorjuntavälineistön, kuten putkiin tai komponentteihin perustuvien järjestelmien, saatavuudesta. Ne voisivat parantaa eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien avustusvalmiutta. Riskiluokan osalta on syytä panna merkille, että hyökytulvissa on tavallisesti lyhyempi reaktioaika kuin jokitulvissa. Se vaikeuttaa niiden ennakoimista ja asukkaille ja pelastustyöntekijöille annettavien ennakkoarvoitusten antamista.

¹¹ On syytä huomata, että unionin pelastuspalvelumekanismiin kautta saatava rahoitus valmiuksissa esiintyvien puutteiden poistamiseksi rajoittuu alkurahoitukseen, jonka määrä on enintään 20 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, ja se on mahdollista vain joissakin tapauksissa, ks. päätös N:o 1313/2013/EU, 21 artiklan 1 kohdan j alakohda, ja komission täytäntöönpanopäätös 2014/762/EU, 22 artikla.

¹² Komission täytäntöönpanopäätös 2014/762/EY, 14 artiklan 2 kohta.

Liite – Katsaus eurooppalaisten hätäapuvalmiuksien (EERC) resursseihin ja puutteisiin

Taulukon kahdessa ensimmäisessä sarakkeessa luetellaan ”yksiköt”, ”teknisen avun tukiryhmät” ja ”muut avustusvalmiudet ” ja ilmoitetaan EERC:n ensimmäistä kokoonpanoa koskevat valmiustavoitteet sellaisina kuin ne on määritelty komission täytäntöönpanopäätöksen liitteessä III. Taulukossa luetellaan myös ne eurooppalaisten lääkintäapujoukkojen osat, jotka eivät virallisesti ole osa EERC:tä ja joiden valmiustavoitteita ei vielä ole asetettu. Kolmannessa ja neljännessä sarakkeessa ilmoitetaan tällä hetkellä EERC:hen rekisteröidyt resurssit sekä ne resurssit, joita ei ole rekisteröity EERC:hen mutta joita osallistujavaltiot voivat helposti asettaa saataville halutun määrän halutussa paikassa, halutussa määräajassa ja halutuksi ajanjaksoksi. Viimeisessä sarakkeessa esitetään tavoitteiden ja kokonaisvalmiuden välinen ero osallistujavaltiotasolla sekä yhteenveto havaittujen puutteiden merkityksestä. Se antaa perustan väritunnuksille: vihreä (tavoite saavutettu), oranssi (ks. tarkemmat huomautukset) ja punainen (mahdollisesti merkittävä valmiuksia koskeva puute).

	= tavoite saavutettu		= ks. tarkemmat huomautukset		= mahdollisesti merkittävä valmiuksia koskeva puute
---	----------------------	---	------------------------------	---	---

	1	2	3	4	5
	<i>Resurssin tyyppi</i>	<i>EERC:n alku-peräinen tavoite¹³</i>	<i>EERC:hen rekisteröidyt (tai rekisteröitävinä olevat) resurssit</i>	<i>Resurssit, jotka voidaan asettaa käyttöön EERC:n ulkopuolella¹⁴</i>	<i>Arvio avustusvalmiuksissa mahdollisesti olevista merkittävistä puutteista</i>
	Yksiköt				
1	Suurtehopumppaus	6	BE x1; DE x3; DK x1; FR x2; IT x1; PL x2; SE x1; SK x1; RO x2	AT x2; Baltian maat x1; BE x1; BG x1; CZ x1; DE x5; FR x2; HU x1; IT x1; SI x1	Ei puutteita (+24)

¹³ Komission täytäntöönpanopäätöksen 2014/762/EU liitteen III määritelmän mukaisesti.

¹⁴ On syytä huomata, että Yhdistynyt kuningaskunta voi asettaa käyttöön resursseja, joiden osalta ei ole ollut mahdollista arvioida kansallista valmiutta. Siksi näitä resursseja ei ole otettu huomioon tässä analyysissä. Niihin kuuluu palontorjunta-asiantuntemusta, taajama-alueilla raskailla yksiköillä suoritettavia etsintä- ja pelastustöitä koskevia valmiuksia sekä Yhdistyneen kuningaskunnan palo- ja pelastuslaitoksen (UK Fire and Rescue Service) ja sen yhteistyökumppanien kautta käytettävissä olevaa pelastuslaitteistoa, Yhdistyneen kuningaskunnan asevoimien kautta käytettävissä olevia MEVAC-valmiuksia, joukko Yhdistyneen kuningaskunnan merenkulku- ja rannikkovartiioviraston (UK Maritime and Coastguard Agency) ja sen yhteistyökumppanien kautta käytettävissä olevia merillä tarvittavia avustusvalmiuksia sekä julkisen sektorin laitosten (kuten UK Health and Safety Executiven ja UK Environment Agencyn) ja yksityisen sektorin kautta käytettävissä olevaa laajaa teknistä asiantuntemusta. Lisäksi Yhdistyneellä kuningaskunnalla on Yhdistyneen kuningaskunnan kansainvälisen kehityksen ministeriön hallussa laaja varasto majoituksen tarjoamiseen liittyvää kapasiteettia.

2	Taajama-alueilla suoritettavat etsintä- ja pelastustyöt keskiraskailla yksiköillä (MUSAR) – yksi kylmiä olosuhteita varten	6	FI x1; GR x2; IT x1; RO x1	AT x2; BE x1; BG x1; EE x1; ES x2; FR x5; HR x1; HU x2; IS x1; LI x1; SI x1	Ei puutteita (+17)
3	Taajama-alueilla suoritettavat etsintä- ja pelastustyöt raskailla yksiköillä (HUSAR)	2	CZ x 1; DE x1; DK x1; FR x2; NL x1; PL x1	AT x1; ES x1; FR x2; HU x1; IT x1; NL x1	Ei puutteita (+8)
4	Vedenpuhdistusyksikkö	2	DE x1; DK x1; FR x2	AT x1; BE x1; DE x2	Ei puutteita (+6)
5	Lentokoneita käyttävä metsäpalojen ilmasammutusyksikkö	2	FR x1	FR x1; IT x1	Ei numeerista puutetta (+1), kuitenkin vuoden 2016 metsäpalokauden aikana tuli esiin vakavia puutteita – ks. selitykset edellä kohdassa 3.1.
6	Vaativan tason lääkintäasema	2	CZ x1; RO x1	AT x1; BE x1; ES x1; FR x8	Ei puutteita (+11)
7	Hätämajoitus	2		ES x1	Puute: -1; kriittinen monissa skenaarioissa – ks. edellä kohta 3.2.
8	Kemiallisten, biologisten, säteilyyn ja ydinaineisiin (CBRN) liittyvien uhkien havaitseminen ja näytteiden otto	2	DK x1; FR x2; IT x1	BE x1; CZ x1; ES x1; FR x8; LU x1; PL x2	Ei puutteita (+16)
9	Metsäpalojen maasammutusyksikkö	2	FR x3; GR x1	BG x1; DK x1; ES x1; FR x3	Ei puutteita (+8)
10	Ajoneuvoja käyttävä metsäpalojen maasammutusyksikkö	2	FR x3	AT x3; DK x1; ES x1; FR x13; PL x3	Ei puutteita (+22)
11	Taajama-alueilla suoritettavat etsintä- ja pelastustyöt CBRN-olosuhteissa (CBRNUSAR)	1		AT x2; BG x1; DK x1; ES x1; FR x2 ¹⁵	Ei puutteita (+6)
12	Vaativan tason lääkintäasema ja	1	IT x1; RO x1	EE x1; IT x 3	Ei puutteita (+5)

¹⁵ Ranskan kahta HUSAR-yksikköä voidaan käyttää myös CBRNUSAR-yksiköinä. HUSAR-yksiköitä ei kuitenkaan ole rekisteröity CBRNUSAR-yksiköinä, eikä niiden asiaankuuluvien laatukriteerien mukaisuutta voida siksi tässä vaiheessa taata.

	leikkaussali				
13	Tulvien torjunta	2	DK x1; FR x2; SE x1	AT x2; ES x1; FR x2	Ei puutteita (+7)
14	Veneitä käyttävä tulvapelastusyksikkö	2	CZ x1; FR x2	AT x3; ES x1; FR x2; LU x1; SI x1	Ei puutteita (+8)
15	Hätätilanteiden uhrien lääkinnällinen lentoevakuointi (MEVAC)	1		DE x1; ES x1; FR x1; GR x1	Ei numeerista puutetta (+4); täytäntöönpanopäätöksen 2014/762/EU liitteen II 10 alakohtaa on kuitenkin tarkasteltava uudelleen – ks. edellä kohta 4.2.
16	Kenttäsairaala	2		DK x1 ¹⁶	Puute: -1 Eurooppalaisiin lääkintäapujoukkoihin liittyviä kehityskulkuja on syytä pohtia – ks. edellä kohta 4.2. sekä rivi 43.
17	Helikoptereita käyttävä metsäpalojen ilmasammutusyksikkö (FFFH)	2			Numeerinen puute: -2. Strateginen merkitys ei kuitenkaan ole suuri. Helikoptereita käyttävät metsäpalojen ilmasammutusyksiköt otetaan käyttöön enimmäkseen rajatylittävälle lyhyille matkoille kahdensiväisestä pyynnöstä. Niitä ei yleensä käytetä kansainvälisen avun antamiseen etäällä sattuvissa katastrofeissa.
	Teknisen avun tukiryhmät				
18	Teknisen avun tukiryhmä	2	DK x1; DE x1; FI x1; NL x1; SE x1	AT x1; DE x1; EE x1; IS x1; IT x1; LT/LV x1; LU x1; NO x1	Ei puutteita (+11)
	Muut avustusvalmiudet (lueteltu komission täytäntöönpanopäätöksen liitteessä III)				
19	Vuoristossa toimivat etsintä- ja pelastusryhmät	2		AT x1; ES x1; ME x1; SI x1	Ei puutteita (+2)
20	Vedessä toimivat etsintä- ja pelastusryhmät	2		AT x1; DK x1; ME x1; SI x1	Ei puutteita (+2)
21	Luolissa toimivat etsintä- ja pelastusryhmät	2	SI x1	AT x1; ME x1; SI x1	Ei puutteita (+2)
22	Ryhmät, joilla on käytössään	2		DK x1 ¹⁷	Puute: -1, ks. myös alaviite 12. Mahdollisesti

¹⁶ Tanskan valmius koostuu yhdestä moduuleista koostuvasta/skaalautuvasta kenttäsairaalaista, joka voi toimia vaativan tason lääkintäasemana, vaativan tason lääkintäasemana, jossa on leikkaussali, ja kenttäsairaala. Tässä analyysissä se on laskettu kenttäsairaalaan vain kerran.

	erityisiä etsintä- ja pelastusvälineitä, kuten etsintärobotteja				merkittävä, kun kyseessä ovat monimutkaiset etsintä- ja pelastusoperaatiot muun muassa CBRN-olosuhteissa – ks. edellä kohta 4.1 sekä rivi 11.
23	Ryhmät, joilla on käytössään miehittämättömiä ilma-aluksia / kauko-ohjattuja ilma-alusjärjestelmiä	2		DK x1 ¹⁸	Puute: -1, vaatii lisäarviointia – ks. edellä kohta 4.3.
24	Ryhmät, jotka reagoivat merellä tapahtuviin tilanteisiin	2	NL x1	BE x1; FR x2	Ei puutteita (+2)
25	Rakennustekniikasta vastaavat ryhmät, jotka toteuttavat vahinko- ja turvallisuusarviointeja ja purettavien/korjattavien rakennusten ja infrastruktuurien arviointeja sekä pystyttävät rakennusten tilapäisiä tukirakenteita	2	IT x1	AT x1; ES x1; SI x1	Ei puutteita (+2)
26	Evakuointituki: mukaan lukien tiedonhallinnasta ja logistiikasta vastaavat ryhmät	2		DE x1; DK x1, GR x1	Ei puutteita (+1)
27	Palontorjunta: neuvoa-antavat ryhmät/arviointiryhmät	2		AT x1; DK x1; GR x1	Ei puutteita (+1)
28	CBRN-dekontaminaatioryhmät	2	DK x 1	AT x1; FR x1	Ei puutteita (+1)
29	Siirrettävät laboratoriot ympäristöönnettomuuksia varten	2	NL x1	BE x1; DE x1; FR x2	Ei puutteita (+3)
30	Viestintäryhmät tai -foorumit, jotka vastaavat nopeasta viestintäyhteyksien	2			Puute: -2 Puutteen merkitys on arvioitava – ks. edellä kohta 4.4.

¹⁷ Ryhmiä, joilla on käytössään etsintäkameroita, lämpökameroita, akustisia etsintälaitteita ja pelastuskoiria.

¹⁸ Tanskan ryhmällä on käytössään miehittämätön ilma-alus, joka voi ottaa liikkuvaa kuvaa päivänvalossa ja vähätuulisissa oloissa.

	perustamisesta syrjäisillä alueilla				
31	Lentoambulanssi ja helikopteri lääkinnällisistä syistä tapahtuvaa evakuointia varten erikseen Euroopan ja muun maailman osalta	2	LU x1; NL x1; SE x1	Euroopan sisällä käytettävät helikopterit: AT x1; ME x1 Sekä Euroopan sisällä että ulkopuolella käytettävät helikopterit: LU x1	Ei numeerista puutetta (+4), mutta mahdollisesti merkittävä puute tietyissä tilanteissa suuria uhrimääriä aiheuttavien tapahtumien yhteydessä. Yleisiä vaatimuksia on tarkasteltava uudelleen suhteessa MEVAC-yksiköiden vaatimuksiin – ks. edellä kohta 4.2 sekä rivi 15.
32	Lisäsuojakapasiteetti: suoja 250 henkilölle (50 telttaa) mukaan lukien omavaraisuusyksikkö henkilöstöä varten	100	SE x1	AT x5; BE x1	Mahdollisesti merkittävä puute, koska osallistujavaltioilla ei ole riittävästi kapasiteettia käytettävissään – ks. edellä kohta 3.2 sekä rivi 7.
33	Lisäsuojapakkaus: suoja 2 500 henkilölle (500 suojapeitettä) ja välineet, jotka voidaan mahdollisesti hankkia paikallisesti	6		AT x1	
34	Vesipumput, joiden kapasiteetti on vähintään 800 l/min	100		DK x20; ME x5; NL ¹⁹	Numeerinen puute: -75; suurtehopumppausyksikköjen suuren määrän ja kahden suurikapasiteettista suurtehopumppausta suorittavan ryhmän olemassaolon eurooppalaisissa hätäapuvalmiuksissa katsotaan kuitenkin korvaavan tähän luokkaan rekisteröityjen resurssien puuttumisen.
35	5–150 kW:n generaattorit	100		AT x20; DK x10; ME x5; SE x15; NL ²⁰	Numeerinen puute, mutta tietojen mukaan osallistujavaltioilla on käytettävissä enemmän resursseja kuin tässä kertomuksessa on ilmoitettu.
36	Yli 150 kW:n generaattorit	10		AT x5; DK x1	
37	Meren pilaantumisen torjuntavalmiudet	tarpeen mukaan	SE x1 ²¹	DK x1	

¹⁹ Alankomaat voi tapauskohtaisesti asettaa käyttöön vesipumppuja, joiden kapasiteetti on vähintään 800 l/min. Kansallista valmiutta ei ole mahdollista arvioida, joten tässä analyysissä sitä ei ole otettu huomioon.

²⁰ Alankomaat voi tapauskohtaisesti asettaa käyttöön 5–150 kW:n generaattoreita. Kansallista valmiutta ei ole mahdollista arvioida, joten tässä analyysissä sitä ei ole otettu huomioon.

	Muut avustusvalmiudet, joilla reagoidaan tunnistettuihin riskeihin				
38	Suurikapasiteettinen suurtehopumppaus (Extreme HCP) ($\geq 50\,0000\text{ l/m}$)	–	BE x1; NL x1		
39	Tieto- ja viestintätekniset tukipalvelut	–	SE x 1	DK x1	
40	Pysyvä tekninen kapasiteetti	–	DE x 1		
41	Ensiapuryhmä (EMT), tyyppi 1	–			
42	Ensiapuryhmä (EMT), tyyppi 2	–	ES x1; FR x1; BE x1		
43	Ensiapuryhmä (EMT), tyyppi 3	–			Tavoitetta ei ole vielä määritetty – ks. edellä kohta 4.2.
44	Eristyssairaala tartuntatautien varalta	–	DE x1		
45	Siirrettävät bioturvallisuuslaboratoriot	–	BE x1; DE x1		

²¹ Torjunta rantaviivan läheisyydessä.